

د (ب) برخه: د څاروی (حیوان) د بدنستیستم پوهیدنه

دوهم لوست
د څارویو د غذایی اړتیاًو پوره کونه

Meeting the Nutritional Needs of Animals

اصطلاحات

- Animal Proteins حیواني پروفئين
- Basal Maintenance Requirement کانسټریپت یا دانه لرونکي تغذیه خوراکه Feed
- Feedstuff د څارویو خوراکه
- Fetus جنین
- Forages د څارویو ولبنه
- Free Access د څارویو آزاده لاسرسئ خوراکي توکو ته
- Gestation بلاربتوب (حملگي) وده یلغتیدنه
- High-Energy Concentrates لوره کچه انرژي لرونکي کانسټریپت
- High-Protein Concentrates لوره کچه پروفئين لرونکي کانسټریپت
- Lactations شیدي ورکونه په شيدو بدليدنه
- Legume بقولات

اصطلاحات

- Nodules د خاصو رینو په وروستي برخه کيگرده غقه
- Nonlegume Roughages غير باقولاتي لواړ او زيرينه خواره
- Palatability خوندورتوب
- Roughages لواړ او زيرينه غذايي توکي چي سلولزی فاير لرونکي وي.
- Supplement د تغذيي بشپړکوونکي برخي
- Tank age د مسلخونو زوائد
- Vegetable Proteins نباتي پرقين

د تغذیي دندي څه شي دي؟

I. د څارویو غذايی اړتیاوي دهغوي د عمر پر اساس توپیر کوي. دخوراکي توکو اندازه او نوعیت د څاروی د ژوند په دوره او د څاروی څخه د کار اخستني په نوعیت پوري اړه لري

د غذایي توکو دندی په لاندی گروپونو باندی کېنگوری کیدای شي

الف: ساتنه او پاينت (Maintenance): خوراکه د حيوان بدن په ثابته حالت کي ساتي.

❖ هره ثانيه چي څاروي ژوندي پاتي کيري،
نوانرژي ته اړتیا لري.

❖ دهغی انرژي اندازه چي څاروي ورته د بقا
او پاينت لپاره اړتیا لري د (basal maintenance requirement.)
په نوم ياديري.

د ژوند د بقا لپاره خوراکه

❖ غذایی قوت په کاربوهایدریتونو او شحمیاتو کي
دیر لوردي.

❖ خوراکه (تغذیه) باید په مناسبه تگ هپروتین،
مینرالونه او ویتامینونه ولري.

❖ چاروي د غذایی توکو ۵۰ سلیزه د ژوند د بقا

↑
Carbohydrates

کاربوهایدریتونه

↑
Fats

شحمیات

خوراکه د ودي او نمو لپاره

(ب) **وده (Growth):** وده د ژونديو موجوداتو د بدن د پولو برخو لکه عضلات، هدوکي او داخلی اگانونو له نمو او غييدو خخه عبارت دي.

❖ د څارويو وده او نمو په ډيره اندازه انرژي ته اړتیا لري.

❖ د څارويو په بدن کي د کاربوهايدرېتونو او شحمياتو لوره کچه دغه انرژي برابروي.

Reproduction Diet

د بیازیروني لپاره خوراکه

(ث) **توالد او تاسل (Reproduction):** په څارویو کی د مؤثری او اغیزناکی بیازیروني (تولید مثل) لپاره مناسبه تغذیه ډیره اړینه او ضروري ده.

❖ دېنځینه جنس لپاره کم څواکه او نامناسبه تغذیه په ډیرو مواردو کي د ناکامي بیازونی لامل او سبب شوي دي.

Reproduction Diet

د بیا زیروني لپاره خوراکه

- ❖ د بیا زیروني لپاره مناسبه خوراکي خیره (ration) په بیکه ایزه تګه عبارت دي پروتین لوره کچه، منرالونه او ویتامینونه.
- ❖ پروتینونه، منرالونه او ویتامینونه په ځاګړي توکه د بلاربیتوب (gestation) په وروستنی دریو میاشتو کي ډیر ضروري دي. دا څکه چې پدغو میاشتو کي جنین (fetus) ډیره وده او نمو کړي.
- ❖ کم څواکه او ضعیفه تغذیه نه یواخی په بن څینه بلکي په نارینه جنس باندي هم منفي اغیزه کوي.
- ❖ د مناسبې تغذیي نشتوالي د سپرم (مني یا نطفې) او اميدواري (باروري) ميزانېت وي.

د شیدو ورکولو لپاره خوراکه

Lactation Diet

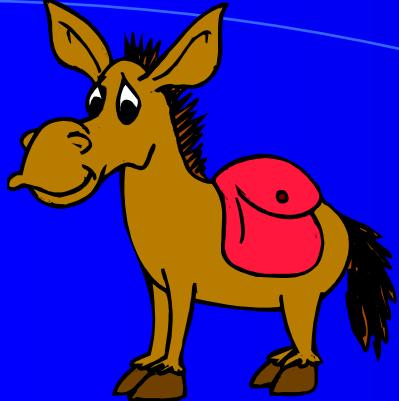
(د) د شیدو ورکولو پراو: له هغه پراو څخه عبارت دی چې په هغه کې حیوان (څاروی) شیدي ورکوي.

❖ د شیدو ورکونی پراو یا دوره د بلاربیتوب (حاملگی) د مرحلی په پرتله ډیرو یوټینونو، کلسیمونو او فاسفورس ته اړتیا لري.

Protein
پروتئین

Calcium
کلسیم

Phosphorus
فاسفورس

د کار لپاره خوراکه

Work Diet

E. د کار لپاره خیره یا راشن په چاگری وگه د هغونو څارویو لپاره اړین دی چې د خدماتي فعالیتونو هیله ورڅخه کېږي.

- ❖ د مثال په تګه کاري خیره یا راشن په چاگری تګه د باکښه څارویو لپاره ډيره اړينه ۵۵.
- ❖ دغه څاروي ډیرو کاربوها یدرېتونو او شحمیاتو ته اړتیا لري.

د تغذیي بیلابیل دولونه کوم دي؟

II. د څارویو لپاره شنه یا علوفه یی خوراکه (feedstuff): دحیوانی غذا جوړونی یوه برخه دي.

❖ تغذیه (Feed) هغه تغذیه چې څاروی پروتین اخستلو لپاره خوري .

- ❖ اضافي توکي (Feedstuffs) لکه طعم، داني او رگونه هم د خوندورتوب لپاره په تغذیه کي علاوه کیداي شي.
- ❖ خوند (Palatability) دیته ویل کیري چې څرګه تغذیه د څارویو لپاره مزداره کیداي شي.

د خارویو خوراکه په دریو اساسی کېڭوریو باندي ويشل کيري.

.A **فایبری خوراکه (Roughages):** د خارویو هغېي خوراکي ته ويل کيري چي د اوچيدو په وخت د ۱۸ سلیزی څخه ډير خام فایبر (crude fiber) ولري.

- ❖ دغه ډول خوراکه په عمومي تګه د نباتاتو له پلوا او نازکو څنګو څخه لاس ته راخي. دغو نباتاتو ته علوفه يي نباتات (forages.) ويل کيري.
- ❖ علوفه يا د ئخارویو ولنۍ په دوه عمدتلوگيو باندي ويشل کيري:

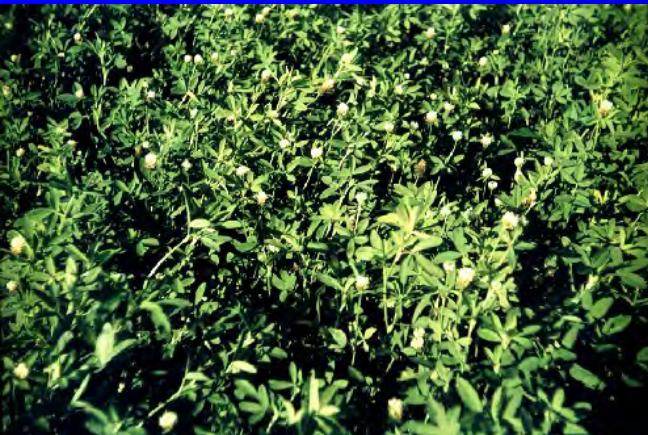
علوفه جات

Forages

1. **بقولات (legume):** د هغونباتاتو څخه عبارت دی چې نیټروجين له خاوری هوا څخه اخستلي شي.

- ❖ دغه نباتات د ریبنو ځنګړي (Specialized roots) برخی لري چې غقه (nodule) ورته ويل کيردي، دغه غټي باکرياوي لري چې پدغه لوښتون یا پروسه کي مرسته کوي.
- ❖ شفتله، بيرسيم، ريشقه، سايوبئن، دري پلېي شفتله، نخود او مئ د بقولاتو (legumes) له کورنۍ څخه دي.

بقولات

بیر سیم

Lucerne

پو دول شفتله

شفتله

علوفه جات Forages

2. غیر بقولاتي علوفه (Nonlegume roughages)

له هغه ډول علوفه یې نباتاتو څخه عبارت دي چې
نیټروجن له هوا څخه نشي اخستلي.

- ❖ دغه ډول علوفه جات د بقولاتي علوفه جاتو په
پرتله د پوتینېټې کچه لري.
- ❖ ددغه ډول علوفه جاتو بلګي عبارت دي له د جوارو
سایلیچ، وچ ولښه (fodders) د باغونو ولښه، د
چمن ولښه او داسي نور.

کلنسنټپتېي علوفه جات

.B. **کانسٹریت علوفه (Concentrates):** د ٿارو یو هغی

- خوراکی ته ويل کيرئ چي د اوچيدو په وخت ۱۸۵ سلنی ٿخه لر خام فايبر (crude fiber) ولري.
- ❖ دغه ڊول علوفه جات په لوره کچه ارزی لري.
 - ❖ هغه ٿاروي چي په لوره اندازه ور ٿخه کار اخستل کيرئي هغوي ارتيا لري تر ٿو خپل مغذي تغذيه له کلنسنټپتېي علوفه جاتو ٿخه اخلي.

کلنسنټ بېتېي علوفه جات

١. د لورې انرژي کانسټریټ (High-energy concentrates) هغه خوراکي کي ته ويل کيرى چي له ۲۰ فيصده څخه لر خام پروفئين (crude protein) ولري
 - ❖ هغه سرچيني چي د کانسټریټ لوره کچه انرژي لري عبارت دي له: جوار، غنم ، باجره، جودر او يولاف.
٢. د لورې کچي پوټيني کانسټریټ (High-protein concentrates) : هغه تغذیه ده چي ۲۰ فيصده يا له ۲۰ فيصده څخه د پروفئين لوره اندازه ولري.
 - ددغه ډول تغذیي مثالونه عبارت دي له سايیني خواره، د پښتي داني کونجاړه او دګل آفتاب پرست کونجاړه.

کانسٹرپت یا دانہ لرونکی خواره

Cottonseed
Cake

د پنبه داني
كونجاره

Barley

اور بشي

Maize

جوار

د خوړو بشپړه کوونکي

- .C. بشپړونکي خواړه: هغه غذائي توکي دی چې یو ئاګری نوتريندت په لوره کچه ولري (nutrient)
- ❖ بشپړونکي په عمومي تڳه په غذا کښي علاوه کيردي تر څو د تغذیي پوټیني محتويات ډير شی.
- ❖ پروتئيني بشپړونکي (Protein supplements): دغه ډول بشپړونکي د هغوي د پروتئينو د سرچينو پر اساس په دووګروپونو باندي ويشنل کيري.
- ❖ 1. Vegetable Proteins
- ❖ 2. Animal proteins

حیوانی رپوټیونه (Animal proteins) – هغه رپوټیونه چې حیوانی سرچينه لري یا د حیوانی فرعی تولیداتو څخه لاس نه راځي.

د خوره بشپړه کوونکي

بشيرونکي خواره: هغه غذائي توکي دی چې یو ځاګړي فیټرینت
(nutrient) په لوره کچه ولري

بشيرونکي په عمومي وتكه په غذا ګني علاوه کيرى تر خو د تغذيې
پوتېنۍ محتويات دير شی.

پوتېنۍ بشپړونکي (Protein supplements): دغه ډول بشپړونکي د
هغوي د پوتېن د سرچينو پر اساس په دووګروپونو باندي ويسل
کيرى.

نباتي پوتېنونه Vegetable Proteins

حيواني پوتېنونه Animal proteins

نباتي پوتېن (Vegetable Proteins): هغه

بشيرونکي دی چې له نباتاتو خخه لاس ته
راخه.

نباتي عامړو پوتېنونه عبارت دی ، د سایوبین
کونجاره، د پنبه دانی کونجاره، د مومپلی
کونجاره او د جوارو نشایسته.

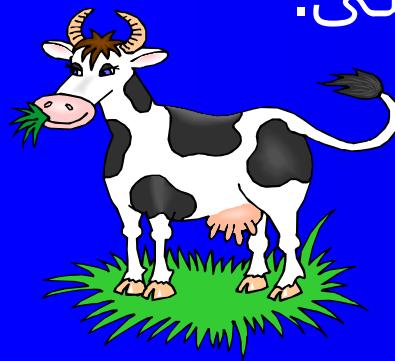
هغه لاري چى خاروي تغذيه كيداي شى كومى دى؟

دا چى كله او ٿڙگه باید خارويو ته خواره ورکول شى د خارويو په پالنه او توليد کي ڏير اهميت لري. ٿڪه دغه دوه فگورونه (كله او ٿرڳه) د خارويو په وده او پرمختيا باندي اغيزه کوي

دوه اساسى ميتودونه د خارويو د تغذىي لپاره کارول کيري.
: د خاروى آزاده لاسرسى تغذىي ته Free access
: د زمان بندى پر اساس د خارويو تغذىي Scheduled feeding

خوارو ته د څارویو آزاده لاسرسی

- A. آزاد انتخاب (free choice): پدی معنی چې هر وخت څاروی یا حیوان وغواړی دوی کولای شی خوراک وکړی.
- ❖ پدی طریقه کې حیوانات تل خورو ته لاسرسی لري.
 - ❖ دغه میتود د خاګرو نووو (species) څارویو لپاره مناسب دی البته د خاصو علوفه جاتو پدی کارونه سره.
 - ❖ د بیکې په توګه چېان کلسنټرېت تغذیه (دانه لرونکی تغذیه) په آزاده توګه کولای شی خکه دوی اضافه یا ډیر (overeat) نخوری. احشام او اغنام یا غواړووی او پسونه (cattle) باید کانستیریت خوارو ته آزاده لاسرسی ونلري، خکه دوی ډیر خوری او ګیدای شی چې د قلنچ او د معدیګاز (Founder or colic) ستونځه ورته پیدا شي. او آن دا چې مړه شي.

د خوراکی زمان بندی

Scheduled Feeding

د تغذیي زمان بندی : د تغذیي زمان بندی پدی معنی چې د څارویو لپاره د ورځی په خنګړی وخت کې خوراکه برابره شی.

د تغذیي وختونه او تنظیم باید د څارویو د اړیتا یا د پالنی د اداری د کړنلارو پر اساس ترسره شی .

لندیز او کتنه بیا

1. د خوراکی یا تغذیي دندي او طایف څه شی دی؟
2. د خوراکی بیلاپیل ډولونه کوم دی؟
3. په کومو طریقو باندی څارویو ته تغذیي ورکول کیږی؟